

ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHRASTAVA,
náměstí 1.máje 228, okres Liberec – příspěvková organizace
PSČ: 463 31 IČO:72741643

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

Zpracovala: Ing. Jiřina Suchá – zástupce ředitele školy

Školní rok: 2023/2024

1. Úvod

Preventivní strategie uplatňovaná v České republice vyplývá z „Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027“. Mezi základní cíle patří výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti jako standardní součást výchovně vzdělávacího procesu v prostředí školy. Preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č. j.: 21 291/2010-28. Preventivní působení ve škole je proces zaměřený na zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, na rozvoj schopností poradit si v různých životních situacích, zaujmout k nim správný postoj, správně se rozhodnout a objektivně zhodnotit, zda se jedná o rizikové činnosti.

2. Charakteristika školy

Základní škola Chrastava je školou spádovou, to znamená, že poskytuje vzdělávání nejširšímu spektru žáků nejen místních, ale i dojíždějících z okolních obcí. Spádovým obvodem školy je katastrální území města Chrastava, současně je však škola otevřena pro všechny děti ze správního území obvodu ORP Liberec. Školu navštěvují žáci Chrastavy včetně jejích odloučených částí vesnického charakteru Vítkov, Andělská Hora, Víska a Vysoká, ale i žáci samostatných obcí Nová Ves, Bílý Kostel nad Nisou a Václavice. Škola se rozkládá ve třech samostatných budovách. Ani jedna z těchto budov se nenachází v příliš klidném prostředí. V hlavní budově na náměstí města sídlí vedení školy. Budovy, na náměstí 1. máje a ve Školní ulici, mají vlastní tělocvičnu. Škola vlastní dvě sportovní multifunkční hřiště. Jedno se nachází u budovy školy ve Školní ulici, druhé je mimo areál školy nedaleko budovy školy na náměstí 1. máje. Školní jídelna je samostatným právním subjektem a není součástí školy. Žáci sem docházejí na obědy v doprovodu vyučujících.

V letošním školním roce 2023/2024 má škola celkem 31 tříd, na prvním stupni 15 tříd, na druhém stupni 14 tříd a 2 třídy speciální. Školu navštěvuje 636 žáků, z toho 302 na prvním stupni, 334 na druhém stupni a 13 ve speciálních třídách, z toho 7 na prvním stupni. Do školy dojíždějí žáci z okolních vesnic Bílý Kostel nad Nisou, Vítkov a Nová Ves. Na škole působí celkem 48 učitelů, 5 vychovatelek školní družiny a 4 asistenti pedagoga. Poradenské služby na škole jsou v souladu s vyhláškou č. 197/2016 Sb. tvořeny výchovným poradcem, metodikem prevence a speciálním pedagogem.

Škola vyučuje ve všech třídách I. a II. stupně podle vlastního vzdělávacího programu, kterým je Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s motivačním názvem „Škola směrů,

cest a možností“. Příloha školního vzdělávacího programu, která zohledňuje snížené výstupy učiva, je určena pro žáky ve speciálních třídách, resp. pro žáky s mentálním postižením.

3. Analýza současné situace na škole

Prevence rizikového chování představuje jakékoliv zdravotní, sociální, výchovné či jiné působení směřující k předcházení rizikového chování, zamezující jeho další vývoj, zmírňující již existující jeho formy a projevy a pomáhající řešit jeho důsledky. Proto se v této oblasti škola snaží pro své žáky vytvářet bezpečné a pozitivní sociální klima. Je bezpodmínečně nutné zahájit již na prvním stupni základní školy všeobecnou primární prevenci s cílem ovlivňování postojů a chování dětí a současně poskytnutí dostatečných informací a dovedností k tomu, aby se zamezilo výskytu rizikového chování nebo se jeho výskyt posunul co do nejpozdějšího věku dětí.

Aktuální informace o situaci na škole v oblasti rizikového chování budou zjišťovány:

- a) na základě pozorování chování žáků, rozhovorů se žáky
- b) na základě rozhovorů s třídními učiteli, s ostatními učiteli
- c) na základě dotazníků týkajících se šikany, agresivního chování, rizikového sexuálního chování, kouření, užívání nikotinových sáčků, alkoholu, marihuany

V uplynulém období byly informace získávány hlavně prostřednictvím pozorování chování žáků a rozhovorů se žáky a třídními učiteli. Z nich vyplývá, že nejrozšířenějším jevem rizikového chování je kouření elektronických cigaret a užívání nikotinových sáčků. Výskyt kouření tabáku se snižuje. Příležitostně se objevuje konzumace alkoholu. Vedle těchto legálních, společensky tolerovaných drog se objevuje kouření marihuany. Všechny tyto drogy jsou pro mladistvé běžně dostupné, a přestože jsou na jejich nebezpečí mnohokrát upozorňováni, stále častěji s nimi experimentují. Alarmující je i skutečnost, že se stále snižuje věková hranice.

4. Strategie prevence školní neúspěšnosti

Ve strategii prevence školní neúspěšnosti je nutné určit především samotný důvod selhávání žáka. Při řešení a určení školního neúspěchu jde o náročný proces, kterým se zabývají zaměstnanci, kteří přicházejí se žákem do kontaktu v procesu jeho vzdělávání. Zde je důležitá spolupráce především rodiny, samotného žáka a učitele. V neposlední řadě i účast odborníků z řad školních tak mimoškolních poradenských služeb.

Samotná školní výkonová stránka žáka se skládá z mnoha faktorů, především osobnostních, zdravotních a vývojového prostředí, hlavně rodinného a mimoškolního.

Každý případ školní neúspěšnosti má svou individuální příčinu, své podmínky a vlastní vývoj. Ve struktuře nadání, charakteru zájmu o samotné učení, emocionálním rozpoložení, motivaci, zdravotním stavu, výkonnosti, rodinném zázemí a samotném intelektu.

Aby bylo dítě v první řadě ve škole úspěšné, musí být zralé a způsobilé pro školní docházku.

1. Oblast sociálně psychologických faktorů:

- *nedostatky a závady v rodinném a školním prostředí*
- *špatná bytová situace*
- *rozumový rozvoj osobnosti*
- *kulturní, osobnostní a sociální podmínky života*
- *sociokulturní úroveň rodiny*
- *jazyková kultura rodinného prostředí*
- *psychické, zejména emoční strádání*
- *konfliktové situace v rodině*
- *kvantita kontroly přípravy dětí na vyučování ze strany rodičů*
- *zájem rodičů o výsledky výchovy a vzdělání a o budoucí povolání svých dětí,*
- *úplnost rodiny*

2. Oblast biologicko psychologických faktorů:

- *neuropsychická nezralost pro školu*
- *vývojové fáze se zvýšenými nároky na metabolismus*
- *pohybový neklid*
- *percepčně motorické poruchy*
- *smyslové vady, řečové vady*
- *nedostatky ve struktuře poznávacích procesů*
- *nevyhraněné laterality*
- *stavy zvýšené únavnosti a kolísavé výkonnosti*
- *neuropsychické snížení koncentrace pozornosti,*
- *choroby a dlouhodobá nemocnost včetně stavu v rekonvalescenci*

3. Oblast intrapsychických faktorů:

- *nedostatečný rozvoj zájmu o učení*
- *záporný vztah žáka k učení*
- *nedostatečná školní motivace*
- *záporný vztah žáka k učiteli*
- *pubertální povahové změny*

- *nedostatky v rozvoji pracovních návyků a techniky*
- *intelektuální pasivita*

Jak pracovat se žákem při zjištění faktorů školní neúspěšnosti:

- I. práce se žákem
  - individuální přístup k žákovi
  - přiměřené časové dotace
  - ověřování pochopení zadání úkolu
  - poskytování zpětné vazby
  - zadávání vhodných cvičení na ověřování znalostí
  - preferování ústní formy ověřování znalostí

- II. pedagogická intervence
  - individuální práce se žákem v rámci vyučování
  - pedagogické vzdělávací a reedukační činnosti
  - speciálně pedagogické vzdělávací a reedukační činnosti

- III. spolupráce s rodiči
  - pravidelné informování rodičů o výsledcích výchovně vzdělávacího procesu
  - osobní konzultace s rodiči, případné dohody s rodiči
  - soustavný dohled rodičů na domácí přípravu žáka na výuku

- IV. podpůrná opatření školy
  - spolupráce učitel, rodič
  - podpora školních poradenských služeb
  - dle potřeby vypracovat PLPP – plán pedagogické podpory
  - při přetrvávajících obtížích doporučit návštěvu nebo kontaktovat PPP, SPC, lékaře,
  - OSPOD, PČR
  - řídit se doporučeními dle odborných zpráv
  - vypracovat IVP

5. Cíle preventivního programu školy

5.1. Dlouhodobé cíle

- Preventivní působení na žáky se stane významnou součástí výchovně vzdělávacího procesu školy
- Zabránění vzniku a šíření rizikových jevů v chování žáků, zvýšení odolnosti žáků vůči těmto negativním vlivům, výchova ke zdravému životnímu stylu
- Vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací

5.2. Krátkodobé cíle

- Zajištění přednášek pro žáky druhého stupně na vybraná témata rizikového chování
- Metodické vedení třídních učitelů při vedení šestých tříd
- Vypracování komunikačního systému prevence na škole
- Informování rodičovské veřejnosti o preventivních aktivitách školy prostřednictvím webových stránek

6. Vymezení cílové populace

- Žáci prvního a druhého stupně
- Žáci speciálních tříd
- Pedagogičtí pracovníci
- Rodičovská veřejnost

7. Realizace preventivního programu školy

Naším úkolem je každodenní vytváření zdravého, podnětného a bezpečného prostředí školy, rozpoznávání individuálních možností žáků tak, aby si je sami uvědomili a dokázali jich využít. Na základě co nejširšího spektra uplatňovaných přístupů, metod a forem by si naši absolventi měli budovat klíčové kompetence pro nejrůznější oblasti lidského života.

Preventivní témata jsou zařazována do mnoha výukových předmětů. Na prvním stupni jsou to především literární výchova, prvouka, vlastivěda, přírodověda, pracovní činnosti, výtvarná výchova, tělesná výchova. V možnostech učitele je libovolné začleňování různých aktivit v souvislosti s probíranými tématy. Na druhém stupni jsou oblasti prevence probírány v předmětech občanská výchova, výchova ke zdraví, český jazyk, přírodopis, chemie a tělesná výchova. Kromě výuky je prevence realizována dalšími nadstavbovými aktivitami v rámci školy. Patří sem jednorázové akce pro žáky, přednášky, besedy, které představují převážně specifickou

primární prevenci, dále exkurze, pobytové zájezdy, projekty, vzdělávací semináře pro vyučující. Nespecifickou primární prevenci zahrnuje nabídka zájmových kroužků. K realizaci minimálního preventivního programu dochází v průběhu celého školního roku a podílí se na ni kromě třídních učitelů i ostatní pedagogové. Ti zařazují dané oblasti prevence do tematických plánů.

K tomu lze využít různých metod a forem práce:

- výklad (předávání informací)
- vyhledávání, třídění, zpracování informací žáky
- skupinová práce
- besedy, diskuse, přednášky
- sociální hry, hraní rolí
- zážitkové aktivity
- školní projekty
- exkurze, pobytové kurzy
- schránka důvěry

Aktivity zaměřené na pedagogické pracovníky:

- vzdělávací akce dle vhodného výběru
- komunikace se žáky, rodiči, kolegy
- přednášky, pracovní porady a konzultace s metodikem prevence, výchovným poradcem
- sebevzdělávání na základě doporučené literatury metodikem prevence, výchovným poradcem

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost:

- seznámení rodičů s PPŠ a školním řádem v rámci třídních schůzek a webových stránek školy
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, metodika prevence, výchovného poradce, speciálního pedagoga
- informování o postupech školy v případě výskytu rizikového chování žáků
- poskytování informací prostřednictvím tisku a webových stránek školy o preventivních akcích
- nabídka poradenských služeb školy, případně doporučení dalších poradenských institucí v regionu

8. Měření efektivity programu

Veškeré realizované aktivity jsou evidovány. Jejich výsledky se budou pravidelně porovnávat se stanovenými cíli. Předmětem sledování bude i dopad na jednotlivé cílové skupiny.

Podklady pro měření efektivity:

- dotazníky
- ankety zaměřené na konkrétní akce
- sociometrická šetření v problémových třídách
- studijní výsledky žáků, míra kázeňských postihů
- diskuse ve vyučovacích hodinách
- formální a neformální rozhovory se žáky
- zprávy pro vedení školy o uskutečněných akcích a exkurzích
- sdělení ze schránky důvěry

9. Preventivní témata ve výuce (nespecifická primární prevence)

I. stupeň

Tabulka č. 1:

ROČNÍK	TÉMA	PŘEDMĚT
1. – 3.	Lidová slovesnost Dětské knihy, časopisy Divadlo, film, televize, rozhlas Dramatická výchova	ČESKÝ JAZYK
	Moje rodina, můj domov Lidé kolem nás Práce a volný čas Příroda Zdraví člověka Bezpečnost na cestě	PRVOUKA
	Svět rostlin a zvířat Lidové tradice a zvyky Ilustrace v literatuře	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
	Zásady jednání a chování při sportu Základní plavecká výuka	TĚLESNÁ VÝCHOVA
	Vytváření pracovních návyků	PRACOVNÍ ČINNOSTI
4. – 5.	Čeští a světoví literární autoři Charakteristika literárních postav Básně, pranostiky, přísloví a rčení Národní tradice Základy komunikačních dovedností	ČESKÝ JAZYK
	Podmínky života na Zemi Ohleduplné chování k přírodě Lidské aktivity a příroda Lidské tělo Péče o zdraví	PŘÍRODOVĚDA
	Báje, mýty, pověsti Soužití a chování lidí Právo a spravedlnost	VLASTIVĚDA

	Svět člověka Výtvarné umění	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
	Význam pohybu pro zdraví Dopravní výchova	TĚLESNÁ VÝCHOVA
	Bezpečnost a hygiena práce	PRACOVNÍ ČINNOSTI

II. stupeň

Tabulka č. 2:

ROČNÍK	TÉMA	PŘEDMĚT
6.	Pohádky, mýty a báje Dobrodružná literatura, sci-fi Humorná literatura Poezie Fantazie v životě člověka Verbální a neverbální komunikace Komunikace v běžných životních situacích	ČESKÝ JAZYK
	Rodinný život Život ve škole První pomoc	OBČANSKÁ VÝCHOVA
	Nakažlivé choroby	PŘÍRODOPIS
	Význam pohybu pro zdraví	TĚLESNÁ VÝCHOVA
7.	Fantazie v literatuře Bajky, slovní hříčky Balady a romance, báje a pověsti Cestopisy, poezie	ČESKÝ JAZYK
	Svět kolem nás Lidská práva	OBČANSKÁ VÝCHOVA
	Hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	TĚLESNÁ VÝCHOVA
8.	Biblické příběhy Dějiny literatury Filmové scénáře	ČESKÝ JAZYK

	<p>Meziválečné divadlo Sociálně komunikační dovednosti</p>	
	<p>Osobnost Psychické procesy a stavy Člověk v digitálním světě</p>	OBČANSKÁ VÝCHOVA
	<p>Vývoj jedince Základy genetiky</p>	PŘÍRODOPIS
	<p>Rodina Mezilidské vztahy Člověk ve zdraví a nemoci Sexualita</p>	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ
	<p>Význam pohybu pro zdraví Základy první pomoci</p>	TĚLESNÁ VÝCHOVA
9.	<p>Meziválečná a poválečná literatura Exilová a samizdatová literatura Pisničkáři Autobiografie Současní autoři</p>	ČESKÝ JAZYK
	<p>Občan a právo Globální svět Životní plány a cíle</p>	OBČANSKÁ VÝCHOVA
	<p>Léčiva a drogy</p>	CHEMIE
	<p>Ekologie a životní prostředí</p>	PŘÍRODOPIS
	<p>Péče o zdraví Zdravá výživa Prevence zneužívání návykových látek Osobní bezpečí Sexuální výchova</p>	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

Speciální třídy

Tabulka č. 3:

ROČNÍK	TÉMA	PŘEDMĚT
I. stupeň	Literární výchova Formy společenského styku Komunikační výchova	ČESKÝ JAZYK
	Člověk a jeho zdraví Lidské tělo Zdravá výživa Lidé kolem nás Osobní bezpečí Ochrana člověka za mimořádných situací	PRVOUKA PŘÍRODOVĚDA
	Rodina a společnost Dopravní výchova	VLASTIVĚDA
	Činnosti ovlivňující zdraví Základy první pomoci	TĚLESNÁ VÝCHOVA
II. stupeň	Literární výchova Komunikační výchova	ČESKÝ JAZYK
	Člověk ve společnosti Mezilidské vztahy Člověk a volný čas	OBČANSKÁ VÝCHOVA
	Biologie člověka Zdravý životní styl Nemoci, pohlavní nemoci, antikoncepce Závislosti	PŘÍRODOPIS
	Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence Podpora zdraví Změny v životě člověka Osobnostní a sociální vývoj Zdravý způsob života a péče o zdraví Vztahy mezi lidmi a formy soužití	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ
	Význam pohybu pro zdraví Vytváření zájmu o sport a sportovní aktivity	TĚLESNÁ VÝCHOVA

	Lidové tradice, zvyky, řemesla Osobní hygiena	PRACOVNÍ ČINNOSTI
--	--	-------------------

(ŠVP ZŠ Chrastava, 2007)

10. Preventivní aktivity školy (nespecifická primární prevence)

10.1. Akce školy – roční plán práce

Tabulka č. 4:

OBDOBÍ	NÁZEV AKCE	CÍLOVÁ SKUPINA
Září	Všichni spolu – harmonizační den 1. tříd	1. ročník
	Harmonizační dny	6. ročník
	Třídní schůzky	Rodiče všech žáků
Říjen	iQLANDIA Liberec – laboratorní práce	6. ročník
	Přírodovědná vycházka do okolí města	1. – 2. ročník
	Veletřh vzdělávání – EDUCA	Vycházející žáci
	Planetárium	5. ročník
	Historická Praha – exkurze	7., 8. ročník
	Halloween – tradice, zábavné hry, odpolední škola s anglickým jazykem	4. – 5. ročník
Listopad	Malá školní superstar	3. – 5. ročník
	Chrastava hledá talent – kulturní vystoupení	1. – 2. ročník
	Pomáháme zvířatům – celoškolní sbírka	1. – 9. ročník
	Zlatý slavík – kulturní vystoupení	1. – 2. ročník
	Brána do Slabikáře	1. ročník
	Třídní schůzky	Rodiče všech žáků
Prosinec	Hudba školám	1. stupeň + 8. – 9. ročník
	Čertovská škola	1. – 5. ročník

	Adventní běh do schodů	Vybraní žáci 2. stupně
	Zpívání na schodech a rozsvícení vánočního stromu	1. – 2. ročník
	Vánoční škola	1. – 5. ročník
	Adventní koncert v kostele	3. – 5. ročník, sbor
	Výstava betlémů	3. – 5. ročník
	Vánoční dílny	1. – 2. ročník
	Adventní zájezd – Moritzburg, Drážďany	8. – 9. ročník
	Národní muzeum – historická exkurze Praha	9. ročník
Leden	Zimní radovánky – sporty a pobyt v přírodě, vycházka ke krmelci	1. – 2. ročník
	Lyžařský výcvikový kurz	7. ročník
Únor	Karneval	1. – 4. ročník
	Konverzační soutěž v anglickém jazyce, německém jazyce	8. – 9. ročník
	Masopust – zvyky a tradice	1. – 2. ročník
	Dopravní soutěž – školní kolo	5. – 9. ročník
Březen	Recitace	1. – 2. ročník
	Recitační přehlídka na téma: „Humor v poezii“	3. – 5. ročník
	Velikomoční dílny	3. – 5. ročník
Duben	Beseda s městskou policií	4. ročník
	Den Země	2. – 5. ročník
	Čarodějnická škola, čarodějnické rejdní	1. – 5. ročník
	Návštěva Poslanecké sněmovny	8. ročník
	Praha – kostel Svatého Cyrila a Metoděje, Lidice	9. ročník

Květen	Slavnosti Slabikáře	1. ročník
	Historická Praha - exkurze	4. ročník
	Turnaj v brannballu	6. – 7. ročník
Červen	Den dětí – pohádkový les, hry, soutěže, vycházky	1. – 9. ročník
	Sportovní den	1. – 9. ročník
	Zkoušky cyklistů	4. ročník
	Dětský den nově	3. – 5. ročník
	Zlatá pětka - soutěž	5. ročník
	Vystoupení pro rodiče a mateřské školy	1. – 2. ročník
	Olympijský běh	1. – 9. ročník
Akce probíhající průběžně	Žákovský parlament	3. – 9. ročník
	Střevlík – programy ekologického střediska	1. – 9. ročník
	Městská knihovna Chrastava	1. – 9. ročník
	Divadelní představení a kulturní pořady	1. – 9. ročník
	Plavání	2. – 3. ročník
	Míniházená	2. – 5. ročník
	Florbal	4. – 9. ročník
	Školy v přírodě	1. – 5. ročník
	Sportovní soutěže (AŠSK)	4. – 9. ročník

10.2. Zájmové útvary (nespecifická primární prevence)

Tabulka č. 5:

NÁZEV ZÁJMOVÉHO ÚTVARU	CÍLOVÁ SKUPINA
Francouzský jazyk	6. – 9. ročník
Florbal	1. – 2. stupeň dívky, chlapci 6. – 9. ročník chlapci
Digitální technologie	8. – 9. ročník
Sborový zpěv	1. – 9. ročník
Přírodovědný kroužek	5. – 7. ročník
Šikovní ručičky	4. – 5. ročník
Vaření	5. – 7. ročník
Jóga	1. ročník
Žákovský parlament	3. – 9. ročník

11. Preventivní aktivity školy (specifická primární prevence)

Tabulka č. 6:

OBDOBÍ	NÁZEV AKCE (ORGANIZÁTOR)	CÍLOVÁ SKUPINA
Září - červen	Komplexní program „Jdi dál!“ Maják ops. Liberec	4. – 7. ročník
Leden	Šikana – interaktivní přednáška s diskusí, metodik prevence	6. ročník
Leden	Kyberšikana – interaktivní přednáška s diskusí, metodik prevence	7. ročník
Duben	Přednáška s diskusí na téma „Šikana, kyberšikana“ (Policie ČR)	8. ročník
Duben	„Sami“ Film Davida Vignera o poruchách příjmu potravy, diskuse, metodik prevence	8. ročník
Duben	„Mezi nimi“ Film Davida Vignera o HIV, diskuse, metodik prevence	9. ročník
Květen	„Mezi stěnami“ Film Davida Vignera o šikaně, diskuse, metodik prevence	7. ročník
Květen	„Abstinent“ Film Davida Vignera o alkoholismu, diskuse, metodik prevence	9. ročník

12. Spolupracující instituce

Krajský úřad Libereckého kraje

U Jezu 642/2a, 460 80 Liberec

Tel.: 485 226 639

www.kraj-lbc.cz

Pedagogicko-psychologická poradna

Truhlářská 360/3, 460 01 Liberec II – Nové Město

Tel.: 485 105 522

www.pppliberec.cz

Středisko výchovné péče Čáp

Na Výšinách 451/9, 460 05 Liberec 5

Tel.: 482 750 807

www.svp-lbc.cz

Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, p. o.

Tanvaldská 269, 463 11 Liberec 30

Tel.: 482 750 890, 482 750 899

www.cipslk.cz

Oddělení sociálně právní ochrany dětí Magistrátu města Liberce

1. máje 108, 460 01 Liberec 3

Tel.: 485 244 916

www.ospod.cz

Přestupková komise Magistrátu města Liberce

Nám. Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec 1

Tel.: 485 244 971

www.liberec.cz

Policie ČR – obvodní oddělení Chrastava

Pobřežní 430, 463 31 Chrastava

Tel.: 485 134 092

www.policie.cz

Městská policie Chrastava

Turpišova 230, 463 31 Chrastava

Tel.: 485 143 533, www.chrastava.cz

Městský úřad Chrastava

Turpišova 407, 463 31 Chrastava

Tel.: 485 164 883, www.chrastava.cz

MUDr. Štičková – praktická lékařka pro děti a dorost

Polní 175, 463 31 Chrastava

Tel.: 482 720 820, 482 720 976

e.stickova@gmail.cz

Linka důvěry Liberec

Tel.: 485 177 177

www.linka-duvery.cz

K – Centrum Liberec

Rumunská 5/a, 460 01 Liberec

Tel.: 482 713 002, 482 317 373

www.mostknadeji.eu/liberecky-kraj/k-centrum-liberec/

Maják o.p.s. Liberec

Konopná 776, 460 14 Liberec 14

www.majakops.cz

13. Výchozí dokumenty minimálního preventivního programu

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č. j.: 21 291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č. j.: 20 006/2007-51
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních Č. j. MSMT-21149/2016
- Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, Č. j.:10 194/2002-14
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ze dne 2. června 2016, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Standardy odborné způsobilosti adiktologických služeb (klinika Adiktologie, 2022)
- Školní řád ZŠ Chrastava

V Chrastavě 29. 9. 2023

Ing. Jiřina Suchá
zástupce ředitele školy

Mgr. Bc. Aleš Trpišovský
ředitel školy

14. Přílohy minimálního preventivního programu

14.1. Krizový plán – návykové látky ve škole

Užívání návykových látek (návykové látky – tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – OPL) v prostorách školy v době školního vyučování, na všech školních akcích i při mimoškolní činnosti není přípustné. Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci návykové látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, které obsahuje odkud či od koho tabákový výrobek má. Záznam je předán metodikovi prevence. Třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka. Z konzumace tabákových výrobků ve škole jsou vyvozeny příslušné sankce v souladu se školním řádem.

Konzumace alkoholu a OPL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu a OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol (OPL) je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v další konzumaci pokračovat. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu (OPL) do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a přivolá lékařskou službu první pomoci.

Pedagogický pracovník sepiše o události stručný záznam s vyjádřením žáka, které obsahuje odkud či od koho alkohol (OPL) má. Záznam je předán metodikovi prevence. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí třídní učitel ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Zákonný zástupce je vyrozuměn i v případě, kdy je žák schopen další výuky. Dechovou zkoušku na přítomnost alkoholu může pedagogický pracovník provést pouze na základě předem získaného informovaného souhlasu zákonného zástupce. Z konzumace alkoholu (OPL) vyvodí škola příslušné sankce v souladu se školním řádem. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu či OPL.

V případě, že je u žáka nalezena látka, která je za OPL považována, postupuje pedagogický pracovník tímto způsobem:

- o nálezu ihned vyrozumí vedení školy
- látku zabaví a sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (datum, místo a čas nález, jméno žáka) a jeho podpisem
- vedení školy vyrozumí Policii ČR a předá zadrženou látku
- informuje zákonného zástupce žáka

14.2. Krizový plán – řešení šikanování mezi žáky

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy.

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, kdy se jedná o tzv. kyberšikanu. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Základní formy šikany:

- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana
- fyzická šikana, přímá a nepřímá
- smíšená šikana – kombinace verbální a fyzické šikany

Postupy při řešení šikanování:

1. metody pro vyšetřování šikany v počátečním stadiu:

- rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili
- rozhovor s oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
- zajištění ochrany obětem
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
- nikdy nesmí dojít ke konfrontaci mezi oběťmi a agresory!

2. pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti:

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování

- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- nahlášení policii
- vlastní vyšetřování

Výchovná opatření:

- další práce s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí)
- potrestání agresorů (důtka třídního učitele, ředitele školy, snížený stupeň z chování, převedení do jiné třídy)
- náprava situace ve skupině (práce s celým třídním kolektivem)
- případně další opatření (spolupráce s SVP, oddělením sociálně právní ochrany dětí apod.)

Spolupráce s rodiči:

- je potřebná spolupráce vedení školy, metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak s rodinou agresora

Základem prevence šikanování a násilí ve škole je podpora pozitivních vzájemných vztahů nejen mezi žáky, ale i mezi žáky a učiteli.

14.3. Krizový plán – řešení záškoláctví

- O neomluvené či zvýšené omluvené absenci informuje třídní učitel metodika prevence
- Do součtu 10 hodin řeší se zákonným zástupcem třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce žáka pozván telefonicky, případně doporučeným dopisem. Na této schůzce se řeší důvod nepřítomnosti a způsob omlouvání, rodiče jsou upozorněni na povinnost stanovenou zákonem. Třídní učitel provede zápis z pohovoru, u kterého uvede způsob nápravy. Zákonný zástupce žáka zápis podepíše a obdrží kopii zápisu.
- Při počtu neomluvených hodin nad 10 svolává metodik prevence výchovnou komisi, které se účastní ředitel školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, zákonný zástupce žáka. Pozvání zákonných zástupců na jednání výchovné komise se provádí doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který podepíší všechny zúčastněné osoby. Zákonný zástupce obdrží kopii.
- Při počtu neomluvených absencí nad 25 hodin pošle ředitel školy oznámení o pokračujícím záškoláctví Přestupkové komisi Magistrátu města Liberce a kopii Oddělení sociálně - právní ochrany dětí Magistrátu města Liberce. Tato ohlašovací

povinnost vychází z platné právní úpravy (zákon 359/1999 Sb. , o sociálně právní ochraně dětí, §6 a 10).

14.4. Krizový plán pro řešení kritických situací vzniklých na základě problémového chování žáka či skupiny žáků

Krizový plán obsahuje opatření a postupy, které škola uplatňuje v souvislosti s problémovým chováním žáka (skupiny žáků), kdy dochází k ohrožení žáka samotného (žáků samotných), nebo jeho (jejich) okolí.

Cílem opatření je zajistit všem žákům, pracovníkům školy, ale i samotnému problémovému jedinci (problémové skupině) bezpečí při pobytu ve škole. Uplatněné postupy jsou realizovány v souladu se Školským zákonem.

Přehled realizovaných opatření v kritických situacích:

1. Dohled dospělé osoby nad žákem (skupinou žáků), spolupráce pedagogů a školního poradenského pracoviště:
  - Pedagogové školy jsou seznámeni se zvláštním režimem, který pobyt problémového žáka (žáků) ve škole vyžaduje.
  - Nad žákem je vykonáván zvýšený dohled během výuky, o přestávkách, při přesunech po chodbách, během převlékání v šatně.
  - Pedagogové si pravidelně vyměňují informace o situaci v ročníku, který problémový žák navštěvuje, spolupracují s třídním učitelem, se školním metodikem prevence rizikového chování, s výchovným poradcem a s vedením školy.

2. Předcházení krizovým situacím:
  - Problémový žák může v případě pocitu očekávání „nezvládnutí situace“ opustit na vlastní žádost učebnu, ještě před tím, než vyvolá konflikt, ale musí být pod dohledem pedagogického pracovníka.
  - V případě vzniku vážného konfliktu ve třídě problémový žák odchází pod dohledem dospělé osoby mimo učebnu do prázdné místnosti, kde se uklidní. Poté je nutné s ním provést pohovor, který vede k náhledu na jeho jednání a k přijetí opatření.
  - Pokud nedojde ke zklidnění negativních emocí (zlepšení psychického stavu) a žák nebude schopen spolupracovat, vedení školy vyrozumí zákonného zástupce, aby si žáka ze školy odvedl.

- Jestliže nebude možno zákonného zástupce kontaktovat a jednání žáka bude ohrožující pro něho samotného, nebo jeho okolí, vedení školy přivolá RZS, PČR (dle situace a potřeb).
- Školní metodik prevence projedná s žákem a zákonnými zástupci možnost individuální terapie např. ve Středisku výchovné péče Čáp, v PPP, konzultace u klinického psychologa, psychiatra (dle aktuálních potřeb).

3. Řešení krizových situací:

- Pedagog, který bude svědkem krizové situace spojené s agresí (verbálním, či fyzickým napadením), zabrání ve spolupráci s ostatními pracovníky v pokračování násilí.
- Problémový žák (skupina žáků) bude oddělen (oddělena) od třídního kolektivu (sborovna, knihovna, prázdná učebna, kabinet, tělocvična, apod.) a bude do doby poskytnutí odborné pomoci pod dohledem dospělé osoby (dospělých osob).
- V případě nutnosti poskytne první pomoc jednotlivci, či skupině a ihned informuje vedení školy.
- Vedení školy (v případě potřeby) přivolá RZS, PČR a vyrozumí zákonné zástupce, kurátorské oddělení OSPOD (dle aktuální situace).

4. Další opatření:

- Krizová situace bude následně pedagogy a školním metodikem prevence rizikového chování vyšetřena a zaprotokolována.
- Metodik prevence bude o závažných projevech chování nezletilého, problémového žáka (skupiny žáků) neprodleně informovat oddělení OSPOD Liberec.
- Při zhoršení situace bude školní metodik prevence rizikového chování konzultovat další postup s metodičkou prevence rizikového chování PPP Liberec, případně s dalšími odborníky.
- Podezření na spáchání trestného činu oznámí vedení školy ihned Policii ČR.
- O všech vážných problematických situacích, které pedagogové školy v souvislosti s chováním žáka (žáků) zaznamenají, budou neprodleně informováni zákonní zástupci.

Shrnutí řešení krizové situace:

1. ZAMEZIT PROBLÉMOVÉMU ŽÁKOVÍ (SKUPINĚ) V OHROŽUJÍCÍM JEDNÁNÍ
2. PROBLÉMOVÉHO ŽÁKA (SKUPINU) IZOLOVAT OD TŘÍDNÍHO KOLEKTIVU
3. POSKYTNOUT PRVNÍ POMOC (v případě potřeby)
4. ZAJISTIT BEZPEČÍ PRO OHROŽENÉHO ŽÁKA (OHROŽENÉ ŽÁKY)

5. ZAJISTIT DOHLED NAD PROBLÉMOVÝM ŽÁKEM (PROBLÉMOVÝMI ŽÁKY)
6. INFORMOVAT VEDENÍ ŠKOLY
7. VOLAT RZS, PČR (v případě potřeby)
8. UVĚDOMIT ZÁKONNÉ ZÁSTUPCE (požadovat vyzvednutí žáka (žáků) ze školy)
9. VYŠETŘIT INCIDENT
10. REALIZOVAT DALŠÍ POTŘEBNÁ OPATŘENÍ

Kontakty:

155	Rychlá záchranná služba
158	Policie ČR
150	Hasiči
482 710 517	Pedagogicko-psychologická poradna Liberec, Mgr. A. Krejčová
485 244 810	OSPOD Liberec, Bc. J. Špringlová
974 461 329	Policie ČR, oddělení obecné kriminality
485 134 092	Policie ČR, obvodní oddělení Chrastava
485 143 533	Městská policie Chrastava

14. 5. Pracovní náplň školního metodika prevence

- je odpovědný řediteli školy

Metodická, koordinační a informační činnost

Odpovídá:

- koordinaci vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování
- za koordinaci přípravy a realizaci aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu
- za zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým zaměstnancům školy
- za prezentaci výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
- za vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, SVP, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie ČR, OSPOD, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků
- předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení
- za vedení dokumentace, evidence a administrativu související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence
- za poskytování poradenských služeb v oblasti rizikového chování pro pedagogické zaměstnance školy (ve spolupráci s výchovným poradcem metodicky usměrňuje a sjednocuje preventivní činnost učitelů)

-

Zajišťuje:

- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízeních v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence včetně navržených a realizovaných opatření
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování, vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování
- koordinaci tvorby, kontrolu, evaluaci a participaci při realizaci minimálního preventivního programu školy
- koordinaci a participaci na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškození a dalších projevů rizikového chování
- koordinaci spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a

s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími odpornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti rizikového chování

- kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování

Podílí se:

- na přípravě zápisu žáků do 1. tříd

Poradenská činnost

Odpovídá:

- za vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli
- za vedení dokumentace žáků s projevy rizikového chování
- za zpracování podkladů pro OSPOD, SVP, přestupkovou komisi MML, zdravotnická zařízení

Zajišťuje:

- přípravu podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování a koordinaci poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům školou a specializovanými školskými zařízeními
- práci se žáky s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání
- spolupráci s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd, participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole

Spolupracuje:

- s výchovným poradcem při sledování projevů rizikového chování a navrhuje nápravná opatření
- ve spolupráci s výchovným poradcem organizuje individuální porady pro rodiče při řešení výchovných a vzdělávacích problémů žáků
- s výchovným poradcem na přípravě podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením

Konzultační hodiny metodika prevence

Čas: na základě dohody

Místo: kancelář poradenských služeb

Konzultační hodiny jsou určeny pro pedagogy, zákonné zástupce, žáky.

Drogu ne !!!

Tato věta je velice stručná, často opakovaná dětem. Vyjadřuje daleko složitější problém, který se v posledních letech u nás objevil. Za tyto roky přibylo mnoho mladých lidí závislých na drogách a naštěstí i další, kterým se podařilo drogy zbavit. Řešení je však složité, bolestné a nekonečně vzdálené.

Dopady nejsou jenom v ekonomické a sociální oblasti, ale i v oblasti zdravotní. Patří sem komplikace zdravotního stavu, které jsou často nevratné, jsou špatně léčitelné, případně i takové, které vedou ke smrti.

Každá informace, rada, i ta nejmenší, má cenu zlata. Má svou cenu i nyní, kdy možná ještě není pozdě.

Co to je šikanování ?

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka nebo skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se neumí nebo nemohou z nejrůznějších důvodů bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Pamatuj si:

- 1) nečiň druhému to, co by se Ti nelíbilo, aby druhý činil Tobě!
- 2) pokud máš pocit, že chování Tvých spolužáků vůči Tobě či jiným žákům není v pořádku, nenechávej si to pro sebe!
- 3) oznam vše člověku, ke kterému máš důvěru – maminka, tatínek, třídní učitelka, pan ředitel...

Kyberšikana

Jedná se o šikanování jiné osoby pomocí informačních technologií - internetu, mobilních telefonů, apod. (např. vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrašování apod.).

Nejčastější projevy:

- a) Zasílání urážlivých a zastrašujících zpráv nebo pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype)
- b) Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu (předem připravený fyzický útok, natáčení učitele apod.)
- c) Vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu (blogy a jiné www stránky)
- d) Zneužívání cizího účtu - krádež identity (e-mailového, diskuzního apod.)
- e) Provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech, tapetování (chatovací místnosti apod.)
- f) Odhalování cizích tajemství
- g) Vydírání pomocí mobilního telefonu nebo internetu
- h) Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním